

Datum
2022-12-15

Vår referens
FF

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se

Svar på remiss av Promemorian Näringslivets klimatomställning

TechSverige är en bransch- och arbetsgivarorganisation som representerar drygt 1 400 företag verksamma i Sverige inom techsektorn. Företagen har tillsammans närmare 100 000 anställda. TechSverige är en av nio samverkande bransch- och arbetsgivarorganisationer inom förbundsgruppen Almega.

TechSverige tackar för möjligheten att få lämna kommentarer på denna remiss av promemorian som är ett underlag inför den kommande klimatpolitiska handlingsplanen. TechSverige stödjer Svenskt Näringslivs remissvar men vill även lämna följande synpunkter.

Sammanfattande slutsatser och förslag

Promemorian innehåller en rad intressanta förslag men generellt saknas det en tydlig koppling till digitaliseringens möjligheter att bidra till klimatomställningen, som behöver genomsyra samtliga politikområden. Den gröna och klimatsmarta omställningen kräver techbranschens lösningar – ingen grön omställning utan tech.

I den klimatpolitiska handlingsplanen behöver kopplingen till tech som möjliggörare framgå tydligt horisontellt. Det är nu Sverige behöver investera i digitala och smarta lösningar som innebär fördelar för klimatet, miljön och energiförsörjningen samtidigt som det skapar konkurrensfördelar och skatteintäkter för Sveriges näringsliv. Investeringar i infrastruktur och digitala lösningar krävs helt enkelt för ett starkt Sverige och dessa behöver accelereras. Detta behöver tydligt framgå i en kommande handlingsplan.

Regeringen måste bl.a. säkerställa att alla har tillgång till snabbt och stabilt bredband inklusive 5G och framtida tekniklösningar och initiera och stödja etableringen av testbäddar för att främja innovationer, sätta press på myndigheter och de stora utsläppssektorerna att nyttja digitala lösningar, säkra energiförsörjningen och öka tillgången till öppna data.

Förslaget om slopad skattenedsättning för datahallar (datacenter) stödjer vi inte då en ökad hantering av data för att hela samhället ska kunna bli mer klimatsmart är en grundläggande förutsättning och därtill själva datahallarna. Techbranschen är en ny svensk basindustri och ska behandlas på samma sätt.

Övergripande kommentarer

Enligt World Economic Forum kan 70 procent av hållbarhetsmålen i Agenda 2030 stödjas med befintlig teknik och tekniska lösningar, såsom Internet of Things, artificiell intelligens och robotteknik. Den svenska techbranschens både kan och vill bidra till att målen uppnås. Vad Sverige behöver nu är en regering och politik som främjar Sverige som föregångsland och som satsar på digital infrastruktur och digitala innovationer, för en grön och hållbar omställning brett i samhället.

Vi kan aldrig uppnå en grön omställning till gagn både för miljö och klimat utan digitalisering och nu måste alla accelerera användandet av dess möjligheter. Techbranschen kan med sina digitala och smarta produkter, tjänster och infrastrukturlösningar hjälpa alla andra branscher och resten av samhället att ställa om och bli mer hållbart och energieffektivt, med minskade koldioxidutsläpp som följd.

Techbranschen tillhandahåller en mängd digitala lösningar som reducerar klimatpåverkan i stora utsläppssektorer. Bland exemplen finns blockkedjeteknik för klimatsmarta livsmedelskedjor, 3D-modellering som minskar utsläpp i byggsektorn och sensorteknik som optimerar flöden i tillverkningsindustrin och minskar energiförbrukningen. Lösningarna har alla det gemensamt att de kan skalas upp och spridas till andra sektorer globalt, vilket kan öka tempot i klimatomställningen och energieffektiviseringen som är minst lika viktig idag givet den kraftigt ansträngda energisituationen i hela Europa.

I den gröna och hållbara omställningen ska vi inte tappa funktionen, utan helt enkelt bli mer smarta. För en energieffektiv framtid måste större mängd data utnyttjas smart i t.ex. fastigheter, industrin och på transportområdet. Sverige behöver därför en stabil och modern infrastruktur, inte minst för att utveckla nya innovativa och än mer smarta lösningar. Digitala innovationer är även viktigt för Sveriges framtida konkurrenskraft och som potentiell exportvara.

Förslag för en accelererad klimatomställning i en kommande handlingsplan

Accelerera användning av tech i klimatomställningen

Digitalisering är en möjliggörare för hela samhällets klimatomställning och techsektorn har potential att bidra till en smart samhällsutveckling med minskad energiförbrukning och mindre koldioxidutsläpp i många sektorer, till exempel inom transport, industri, jordbruk samt bygg- och anläggning. Regeringen måste höja ambitionen och accelerera arbetet för en bred användning av tech i klimatomställningen och även öka investeringarna för att genom digitalisering uppnå Sveriges klimatmål.

Säkerställ en stabil elförsörjning och elöverföring i hela landet

I takt med att samhället digitaliseras i allt högre grad, där techbranschens datacenter och lösningar möjliggör mer hållbara lösningar i andra branscher och samhället i stort, kommer användningen av uppkopplade enheter att öka kraftigt. Med allt fler uppkopplade produkter och tjänster följer behovet av tillgänglighet dygnet runt, vilket kräver en stabil och säker elförsörjning. Givet detta behöver hela samhället och näringslivet ha tillgång till en säker och kostnadseffektiv energiförsörjning där och när den behövs, till ett konkurrenskraftigt pris.

Sveriges energipolitik behöver fokusera på att säkra försörjningstryggheten i hela landet. Regeringen måste agera skyndsamt för att säkerställa att tillräcklig produktions- och överföringskapacitet säkras.

Ha modet att upphandla på funktion för att främja innovation och följ upp uppställda krav

Den offentliga sektorn upphandlar för cirka 800 miljarder kronor varje år och är därför en viktig aktör för att driva innovation och utvecklingen framåt i många branscher, så även i techbranschen. Den offentliga behöver fokusera på att ställa relevanta hållbarhetskrav i upphandlingar av IT-produkter och tjänster samt utveckla arbetet med att följa upp kraven under kontraktstiden. För att främja och bidra till utvecklingen av hållbara techlösningar

måste upphandlande myndigheter och enheter ha modet att upphandla på funktion och det resultat man vill uppnå för att ge företagen möjlighet att föreslå och utveckla moderna, cirkulära och innovativa hållbara lösningar. För att realisera detta behöver en hög beställarkompetens, förbättrad digital kompetens samt en ökad organisatorisk digital mognad i offentlig sektor säkerställas.

Frigör klimatpotentialen med 5G genom en accelererad utbyggnad samt testbäddar och utvecklingsprogram

Ökad optimering och effektivitet med hjälp av 5G kan ge stora klimatvinster inom många sektorer och branscher. Det behövs god täckning, kapacitet och öppna samarbetsplattformar för att Sverige fullt ut ska kunna dra nytta av 5G:s stora potential att bidra till att nå utsläppsmålen till år 2030.

Regeringen behöver initiera och stödja etableringen av testbäddar och konkreta utvecklingsprogram så att myndigheter, akademi och näringsliv gemensamt kan testa lösningar för främjandet av hållbara techlösningar och skapandet av nya innovationer på området. Vidare måste säkerställas att de frekvenser som pekats ut för 5G kommer ut på marknaden och att planerade frekvenstilldelningar inte försenas.

Främja digitala innovationer för hållbara lösningar genom ökad tillgång till data

Behovet av att utväxla data kommer att öka och arbetet med att göra öppna data lättillgänglig måste fortsätta och intensifieras för att främja techbranschens möjlighet att bidra med smarta och hållbara lösningar, bland annat med hjälp av AI. Det måste bli lättare att dela data såväl nationellt som internationellt och mellan offentliga aktörer och privat sektor, vilket kräver anpassning, säkra system och standarder för datautbyte.

Sverige behöver ha en uttalad ambition om att bli bäst i Norden på att tillgängliggöra myndighetsdata. Avgiftsfinansieringskrav på myndigheter som i dag säljer sin data för att finansiera verksamheten måste tas bort. Kostnaden för att ta del av öppna data måste sättas till noll eller maximalt självkostnadspris.

Genomför ett digitalt kompetenslyft samt satsa på forskning och innovation – för klimatet

Datakunskap samt datalogiskt och kritisk tänkande är centralt för att Sveriges målsättning om klimatneutralitet 2045 ska kunna nås. Utan denna kunskap kan techbranschens möjligheter att bidra till klimatsmarta lösningar gå förlorade. För att stärka den digitala kompetensen är det därför viktigt att regeringen och utbildningsanordnare säkerställer att digitalisering genomsyrar utbildningar på alla nivåer i utbildningssystemet. För att driva innovation och utveckling av digitala tjänster som bidrar till hela samhällets hållbara omställning behöver regeringen även satsa på forskning och starka forskningsmiljöer genom riktade anslag inom området.

Fasa ut icke önskvärda kemikalier i elektronik på ett effektivt sätt

Den svenska kemikalieskatten på elektronik är en nationell skatt på produkter för en global marknad. Den är inte effektiv eftersom den inte leder till önskade miljöeffekter och motverkar återanvändning av produkter. Skatten bör avskaffas till förmån för frivilliga eller andra lagstiftningsinitiativ för att främja substitution av icke önskvärda kemikalier inom ramen för EU-arbetet. Om skatten trots allt behålls måste den innehålla ett nollskattealternativ och det ska vara det individuella ämnets inneboende faroegenskaper som beskattas.

Myndigheter behöver sätta effektmål

En stor utmaning är att myndigheternas egna och deras intressenters digitala förvaltningsprojekt (redan existerande) och digitala utvecklingsprojekt (framtida) oftast inte stödjer övergången till en cirkulär, resurseffektiv och fossilfri framtid. En orsak till det kan vara att myndigheterna inte ser sin egen roll i klimatomställningen och av den anledningen inte prioriterar att formulera effektmål ur klimatperspektiv. Effektmål är viktiga för att kunna vägleda verksamheten genom identifiering, prioritering och styrning av digitala utvecklings- och förvaltningsprojekt så att de förverkligar Sveriges klimatambitioner och inte motverkar dem. Myndigheterna behöver bli bättre på effektstyrning och en sådan uppmaning behöver sannolikt göras i regleringsbrev.

Samtliga myndigheter bör ges i uppdrag att formulera effektmål ur ett klimatperspektiv med målsättningen att både fånga digitaliseringens möjligheter och undanröja hinder i övergången till ett cirkulärt, energieffektivt och fossilfritt samhälle. Myndigheter måste främja utvecklingen och nyttjandet av digitala och smarta lösningar genom ekonomiskt stöd och ge förutsättningar för snabbt genomförande.

Vad regeringen inte ska ta med i en kommande handlingsplan

Pantsystem för elektronik

Sverige behöver höja ambitionerna för ökad cirkularitet av småelektronik, men inte genom att inrätta ett pantsystem för småelektronik som både blir kostsamt och snabbt överspelat.

Regeringen bör istället fokusera på ändamålsenligt producentansvar med särskilt fokus på information, incitament och ansvar bland annat genom krav på branschen att lämna insamlingsdata och att informera kunder om återlämning och radering av data i it-produkter. Det skulle innebära en utveckling från traditionell insamling och återvinning till att även verka för, och ta vara på, möjligheter till återanvändning av småelektronik.

Specifika kommentarer till föreslagna åtgärder

Förslag 15 om slopad skattenedsättning för datahallar

Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2023 att elskattenedsättningen för datahallar slopas. Förslaget är direkt negativt för en hållbar och energieffektiv utveckling av alla branscher och samhället i stort. Hantering av mer data krävs för den hållbara och smarta omställningen och det kräver datacenter. Regeringens politik måste beakta att datacenter är en del av den grundläggande samhällsinfrastrukturen för att vi ska kunna nå våra miljö- och klimatkrav med hjälp av smarta lösningar. Datacenter i Sverige är mycket energieffektiva och de arbetar ständigt med att bli än mer effektiva och minska energiförbrukningen. Techbranschen är en ny basindustri i Sverige och måste hanteras på samma sätt som övrig elintensiv industri. Svenska och internationella företag har investerat flera tiotals miljarder kronor i tron om att regeringen och riksdag ska upprätthålla förutsägbara villkor för branschen. I budgetpropositionen presenterade regeringen inte heller några tungt vägande skäl till varför situationen skulle vara annorlunda än när nedsättningen infördes. Vidare var konsekvensbeskrivningen ofullständig. Även den internationella konkurrensen kvarstår när Finland utvecklar sin politik på området. Vi anser därför fortsatt att denna skattenedsättning ska behållas och utvecklas för att nå t.ex. fler klimatpolitiska mål.

För TechSverige

Christina Ramm-Ericson
näringspolitisk chef

Frida Faxborn
näringspolitisk expert